Митрополит Иларион: преподаването на теология в Русия се развива много динамично

На 4 септември 2021 г. в предаването «Църквата и светът», което се излъчва по канала «Россия 24» в събота и неделя, председателят на Отдела за външни църковни връзки на Московската Патриаршия митрополит Волоколамски Иларион отговори на въпросите на водещата Екатерина Грачова.

Е. Грачова: Здравейте! Това е програмата «Църквата и светът» по канал «Россия 24», където ние задаваме своите въпроси на председателя на Отдела за външни църковни връзки на Московската Патриаршия митрополит Волоколамски Иларион. Здравейте, владико!

Митрополит Иларион: Здравейте, Екатерина! Здравейте, скъпи братя и сестри!

Е. Грачова: Тази седмица американските военни се оттеглиха изцяло от Афганистан, и сега властта там е в ръцете на забраненото в Русия движение «Талибан». Каква е позицията на Руската Православна Църква по повод тези последни събития в Афганистан? Възнамерява ли Църквата да встъпи в евентуален контакт с талибаните?

Митрополит Иларион: Бих искал да напомня, че афганистанската епопея продължава вече повече от 40 години. От 1979 до 1989 г. в Афганистан присъстваше т. нар. ограничен контингент съветски войски. Неговата численост се колебаеше от 81 хиляди при въвеждането му през 1979 г. до 120 хиляди – това е максималният размер през 1986 г.

Помня много добре това време, защото тогава наборник, служех в армията. Разбира се, твърде много младежи, които отиваха тогава в казармата, се опасяваха, че ще попаднат в Афганистан. Съветският Съюз тогава подкрепяше афганистанското правителство именно с тази цел – на власт да не дойдат терористите и талибаните. А против тогавашното афганистанско правителство, против контингента съветски войски действаха силите на опозицията, подкрепяни от американците.

След като по времето на Горбачов контингентът беше изведен от Афганистан, там се възобнови гражданската война, в резултат на която на власт за няколко години дойдоха талибаните. Тогава вече в Афганистан навлязоха американците, и американците поддържаха онзи режим, който се опираше върху тях.

А сега, веднага щом американците оттеглиха своите войски, талибаните се върнаха на власт. Разбира се, този факт, който тревожи световната общност, не може да не тревожи и Руската Православна Църква. Ние сме обезпокоени от съдбата на онези немногобройни християни, които все още остават в Афганистан. Мисля, че правилното решение за тях е да напуснат страната.

Загрижени сме за това как ще се развива ситуацията в граничещите с Афганистан страни. Разбира се, безпокои ни това, че тероризмът ще се «изнася» от Афганистан в други страни, в това число и в нашата страна. Затова аз мисля, че причини за безпокойство има много, а основания да встъпва в пряк контакт с талибаните нашата Църква засега няма.

Същевременно бих искал да напомня, че на историята са известни случаи, когато терористични организации са се трансформирали в политически партии, отказвайки се от методите на терора. Достатъчно е да си спомним дори само т. нар. Ирландска републиканска армия, която беше терористична организация, а след това се трансформира в политическа партия. Могат да се дадат и други примери. Затова ми се иска да се надявам, че хората, които дойдоха в момента на власт в Афганистан, ще се откажат от онези методи на борба за власт, които използваха в миналото.

Ние се молим за едно – въпреки всичко, което се случи, и в Афганистан, и в граничещите с него страни да се установи траен мир.

Е. Грачова: Видяхме ужасните картини на евакуацията, организирана от войниците на САЩ от летището в Кабул. Видяхме кадри от терористичния акт, които отне стотици животи. Екстремистите сега взеха под свой контрол част от границата с Таджикистан, където е разположена нашата 201 военна база. Доколко според Вас е голяма опасността нашата страна да бъде въвлечена във военния конфликт в Афганистан?

Митрополит Иларион: Ние чухме изявлението на министъра на външните работи на Русия Сергей Викторович Лавров за това, че Русия ще изпълнява своите задължения, поети в рамките на договора за колективна отбрана. Мисля, че това е изчерпателно обяснение по въпроса каква позиция ще заеме Русия спрямо онова, което се върши в момента в Афганистан.

Аз, разбира се, много се надявам, че Русия няма да вкарва там нов ограничен контингент войски, както по времето на Съветския Съюз. Много се надявам, че нашите граждани няма да жертват там своя живот, както жертваха живота си срочнослужещите войници в края на 70-те и през 80-те. Но същото време Русия трябва да защитава своите граници, безопасността на своите граждани, и затова трябва да бъде създадена много здрава система за сигурност, която ще включва в това число и страните, граничещи с Афганистан и с Русия. Тук, разбира се, договорът за колективна безопасност ще изиграе, надявам се, своята роля.

Е. Грачова: Владико, миналата седмица Вие от Вашия колега – може и така да се каже – Сергей Лавров получихте почетния знак на МВнР. Какво означава тази награда лично за Вас? Какви са отношенията Ви със Сергей Викторович? Случва ли се да си «сверявате часовниците» по важни международни въпроси преди да общувате с журналисти?

Митрополит Иларион: Със Сергей Викторович през дългите години, откакто той заема поста министър на външните работи, а аз – поста председател на Отдела за външни църковни връзки на Московската Патриаршия, успяхме да установим много добри, конструктивни и доверителни отношения. Когато става дума за особено важни въпроси, Сергей Викторович общува директно с Патриарха: те се срещат лично и обсъждат международния дневен ред. А по текущи въпроси много често ми се случва да общувам със Сергей Викторович или неговите заместници. Въпросът не е само в това – да си «сверяваме часовниците». Въпросът е Църквата да има разбиране за това, което се върши по държавна линия, а Министерството на външните работи да има разбиране за интересите на Църквата във външен план.

Всеки път, когато посещавам чужди страни, аз се срещам с посланиците на Руската Федерация и получавам от тях информация за това как живеят православните вярващи в тази страна. Много често ние обсъждаме общия контекст на международната ситуация. Всичко това е важно, защото въпреки че Църквата е отделена от държавата, има си собствен дневен ред и собствени интереси, всички ние живеем в един и същи свят и не можем да не реагираме на случващите се събития.

Затова когато се срещаме със Сергей Викторович, ние обикновено обсъждаме много широк кръг теми. В този случай не можехме да не засегнем ситуацията в Афганистан, а също и ситуацията като цяло в Близкия Изток и Африка, където в различни страни се извършват гонения срещу християнското население с различна степен на жестокост. Ние сме благодарни на нашето външнополитическо ведомство за това, че въпросът за гоненията срещу християните сега постоянно се повдига от Министерството на външните работи. Използвам случая, за да благодаря на нашето Министерство на външните работи и лично на Сергей Викторович за онези – бих казал уникални – отношения, които са се установили между нашите ведомства.

Е. Грачова: Започна учебната година, в това число и в духовните образователни заведения на Руската Православна Църква. Затова не мога да не Ви попитам като ректор на Общоцърковната аспирантура и докторантура: какво можете да кажете за новото поколение Ваши студенти? По какво се различава то, може би, от предишното? Какво може да се каже за новите образователни програми?

Митрополит Иларион: Първо бих искал да кажа, че за разлика от цяла редица вузове, в това число и църковни, които се оплакват от недостиг на абитуриенти, в нашето учебно заведение такава липса не се наблюдава. Ние приехме много добра група студенти. Тези дни ще се срещна с тях. След цяла година работа в дистанционен режим ние сега минаваме на работа в присъствен режим. При това ние, разбира се, спазваме строго санитарните мерки, за да минимизираме по възможност риска от заразяване с коронавирусна инфекция. Взехме решение да допускаме до очно обучение само студентите, които са се ваксинирали, а онези, които не са, ще се обучават дистанционно.

Второ, бих искал да кажа, че като цяло за учебните заведения на Руската Православна Църква новата учебна година започна добре. Надяваме се, че пандемията ще започне да спада и че ще можем да обучаваме нашите студенти и аспиранти в присъствен режим.

Ние благодарим на Министерството на образованието и науката на Русия за много конструктивния му подход към темата теология, към преподаването на теологията не само в религиозните учебни заведения, но и в светските вузове. Като председател на Научно-образователната теологическа асоциация, която обединява в момента 70 вуза, мога да кажа, че преподаването на теологията се развива в момента много динамично.

Е. Грачова: Владико, в края на разговора ни няколко думи за Украйна. Константинополският Патриарх Вартоломей наскоро посети тази страна. Визитата му беше демонстративно окачествена като държавна. Той се срещна и президента Владимир Зеленски, и с премиера, и с председателя на парламента. Заедно с «главата на новата автокефална църква» той извърши богослужение. По улиците обаче се наблюдаваха съвсем други реакции. Хиляди вярващи протестираха открито срещу посещението на този църковен йерарх. Какво всъщност става в момента с вярващите в

Украйна? Не са ли уморени обикновените украинци от темата църковен разкол?

Митрополит Иларион: Аз бих искал във връзка с това посещение да напомня думите от Евангелието от Йоан: «Който не влиза през вратата в овчата кошара, а прескача отдругаде, той е крадец и разбойник; а който влиза през вратата, пастир е на овците» (Ин. 10:1-2).

Патриарх Вартоломей пристигна в страна, където повечето православни вярващи не го признават за свой пастир. Той в буквалния смисъл на думата трябваше да влезе през задния вход в парламента, защото отпред се бяха събрали вярващите, които протестираха срещу неговото посещение.

Това посещение се извърши по покана на държавната власт и по покана на разколниците, но повечето православни вярващи не само игнорираха това посещение, но и по един съвсем очевиден начин показаха, че Патриарх Вартоломей за тях не е пастир.

Всичко това свидетелства, че Патриарх Вартоломей през 2018 г. е направил грешка, за която не иска да се покае. Сега Патриарх Вартоломей, опитвайки се да представи желаното за действително, идва при група разколници и казва: ето тук е истинската Църква, а там – просто някакви си титулярни архиереи. Църквата, в която има повече от 12 хиляди енории, повече от 250 манастири, повече от сто архиереи и милиони вярващи, просто се игнорира от Патриарх Вартоломей, който се прави, че тя не съществува. Това е абсурдна и позорна ситуация. За тази ситуация е виновен един-единствен човек – Константинополският Патриарх Вартоломей.

Както се казва, «по плодовете им ще ги познаете» (Мт. 7:16). Това позорно посещение на Патриарх Вартоломей в Украйна демонстрира на целия свят плодовете на деянията, извършени от него.

Е. Грачова: Много Ви благодаря за това, че отговорихте на нашите въпроси.

Митрополит Иларион: Благодаря Ви, Екатерина.

Во втората част на предаването митрополит Иларион отговори на въпросите на зрителите, постъпили на сайта на предаването на «Църквата и светът».

Въпрос: Моля да ми обясните нещо. Смята се, че Иисус със Своята жертва е изкупил първородния грях. И все пак въпреки това изкупление хората продължават да се раждат с първородния грях, а приемането на християнството и строгото спазване на църковните канони изобщо не отменя вродената ни греховност?

Митрополит Иларион: Ще се опитам да обясня това доста сложно и може би невинаги ясно положение от християнското учение с помощта на аналогия от медицината.

Ние всички бихме искали децата да се раждат здрави. Но децата обикновено наследяват твърде много неща от родителите си. Те наследяват от родителите не само положителните, но и отрицателните им качества, като това засяга и тялото, и душата на човека.

Например, ние знаем, че ако родителите са били склонни към напълняване, то и детето може да прояви такава склонност. Ако родителите са имали склонност към сърдечни заболявания, то и при детето може да се появи същата склонност към сърдечни заболявания.

Нещо повече, много черти от характера на родителите се предават на децата, и то не само по пътя на възпитанието, но и чрез гените. Това са достатъчно очевидни медицински факти.

Ако говорим за греховност, то и греховността също се предава от родителите на децата. Това е валидно както за греховния начин на живот, така и за едни или други греховни склонности. Нищо не можем да направим с това. При това тези неща идват не само от родителите ни, но и от бабите и дядовците, предават се от поколение на поколение.

Това, което можем да направим, е да работим постоянно над себе си. Например, ако човек има склонност към някакви физически болести, той отива на лекар и може да приложи някакви профилактични мерки, за да не се развие тази болест. Същото е в сила за нашето душевно и духовно устройство. За това ни е и даден този живот, за да се освобождаваме, доколкото можем, от отрицателното в нас и да засилваме положителното. Чрез доброволния и съзнателен отказ от извършване на грехове ние ставаме по-близки на Бога. Чрез изповедта ние Му поднасяме покаяние за извършените грехове. Чрез причастяването ние се очистваме от греховната мръсотия и се съединяваме с Бога. Всичко това е лечение на онази вродена греховност, лоша наследственост, която получаваме от нашите предци и която се нарича първороден грях.

С други думи, Господ Иисус Христос ни е изкупил от първородния грях, но за да бъдем в пълна степен причастници на това изкупление, за да се прояви това изкупление в нашия живот, ние трябва постоянно да работим над себе си.

Въпрос: Въпреки че аз от много години редовно ходя на църква, усърдно се моля в храма, целувам иконите, паля свещи и подавам записки, аз не участвам в Тайнствата – не се изповядвам и не се причастявам. Вярно ли е, че това поведение не е достатъчно за спасението на душата ми? За мен са непреодолима преграда сложните правила за подготовка: дългото четене на последованието преди причастие, на каноните, самата изповед, а също и необходимостта да постя. Какво да правя?

Митрополит Иларион: Мисля, че последованието преди светото причастие не е чак толкова дълго. То може да се прочете за половин час. Не сте длъжни да четете каноните. А виж, ако не сте се изповядвали никога, то трябва да преодолеете страха си пред изповедта и да се изповядате. То е същото като при човек, който например страда от зъбобол и трябва да си лекува зъбите: щеш, не щеш, ще трябва да идеш на зъболекар. Трябва да преодолееш страха си пред зъболекаря, защото въпреки че самата процедура може да се окаже неприятна, последиците ѝ ще са благотворни за организма. Същото е валидно и за изповедта като духовно лечение.

А причастието не може да се замени с нищо, защото чрез причастието Сам Господ Иисус Христос, Самият Въплътен Бог влиза в тялото, в душата, в кръвта на човека. Неговата Кръв става наша кръв и Неговата плът става наша плът. Това е залогът за нашето спасение и вечния живот. Това не може да се замени с нищо друго: нито със свещи, нито с целуване на икони, нито със записки.

Въпрос: Кажете, ако обичате, трябва ли да кръстим отново нашите деца в храм на Руската Православна Църква при положение, че вече сме ги кръстили в Украинската Православна Църква през 1996 и 2005 г. в Украйна?

Митрополит Иларион: Отговорът е много прост. Ако това е бил храм на Украинската Православна Църква към Московската Патриаршия, то тогава, естествено, не трябва да ги кръщавате отново. Но ако това е бил храм на разколническа структура, то те трябва да бъдат кръстени отново, защото ние не признаваме «тайнствата» на разколниците.

Въпрос: Аз живея сама и страдам ужасно много от самотата си. Свещеникът, с когото споделих моите преживявания и тревоги, ми даде странен и непонятен за мен съвет: да не си пълня главата с разни глупави фантазии, а да ида в манастир. Тези негови думи силно ме смутиха и разстроиха, защото аз не мога да се представя като монахиня, а мечтая да обичам и да бъда обичана, да имам деца. Кажете ми, моля Ви, как да намеря достоен мъж и да се омъжа?

Митрополит Иларион: Въпросите тук са два и са много различни. Можете да идете в манастир

само в случай, че усещате призвание за монашество. Ако нямате такова призвание, дори не трябва и да мислите за това, и свещеникът Ви е дал в този случай погрешен съвет.

А виж, как да си намерите мъж, е въпрос, на който ми е по-трудно да отговоря. Знам твърде много случаи, когато хората са се запознавали в храма по време или след богослужението, по време на някакви енорийски занимания, при съвместно четене на Библията. Браковете, които са сключени по този начин, много често биват трайни и дълговечни.

Много се надявам, че ще можете да намерите втората си половинка. Ходете по-често на църква, вглеждайте се в онези енориаши от мъжки пол, които присъстват на богослужението. Ходете на занятия по катехизация, в неделното училище, в групата за изучаване на Библията. Надявам се, че там ще намерите втората си половинка.

Бих искал да завърша това предаване с думите на апостол Павел от Послание до Ефесяни: «и живейте в любов, както и Христос ни възлюби и за нас предаде Себе Си принос и жертва Богу за приятно благоухание» (Еф. 5:2).

Желая ви всичко най-добро. Господ да ви пази!

Служба «Комуникация» на ОВЦС

Източник: https://mospat.ru/bg/news/87982/